

CONFERENCE PROCEEDINGS

CITY AND THE PROCESS OF TRANSITION FROM EARLY MODERN TIMES TO THE PRESENT

PART II: FROM 1918 TO THE PRESENT DAY

9TH-10TH VI 2017

Friday, 9 VI 2017

WIELOKULTUROWOŚĆ POLSKICH MIAST (1918-1939)

Małgorzata Mielewska (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), *Spoleczność żydowska w wybranych miastach regionu pomorskiego w dwudziestoleciu międzywojennym*

Celem mojego referatu będzie określenie wpływu oraz roli, jaką odgrywała mniejszość żydowska w swojej działalności politycznej i społecznej na Pomorzu na przykładzie wybranych miast między innymi Wolnego Miasta Gdańska, Gdyni, Inowrocławia, Chełmna i Świecie. Uwzględniłam pozycję Żydów na tle przemian społeczno-kulturalnych rodzącego się państwa polskiego. Podstawą tej rekonstrukcji były przede wszystkim źródła archiwalne i drukowane. W swoich badaniach posłużyłam się metodą statystyczną, filologiczną oraz porównawczą, dzięki którym mogłam uszczegółowić wiadomości dotyczące działalności ludności żydowskiej na Pomorzu. Staralam się, aby moje badania nie były jednostronne, ale w sposób pełniejszy zebrały najważniejsze wiadomości w próbie rekonstrukcji dziejów z przeszłości. Referat podzieliłam na dwie części. W pierwszej przedstawiona zostanie mniejszość żydowska na Pomorzu w dwudziestoleciu międzywojennym. W drugiej części skupiłam się na ukazaniu jej na przykładzie wybranych miast regionu pomorskiego. Mniejszość żydowska na Pomorzu była liczna. Na ziemiach polskich odznaczyła się swoją obecnością w działalności gospodarczej, społecznej i kulturalnej. Ludność żydowska na Pomorzu wyróżniała się na mapie Polski. Zaliczana była ona do społeczeństwa niemieckiego. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości większość zdecydowała się na wyjazd do Ameryki i Niemiec. Na terenie województwa pomorskiego przybywali Żydzi z zaborów: rosyjskiego i austriackiego. Spowodowało to wymieszanie się ludności i powstaniem dwóch grup narodu wybranego: miejscowych i napływających. Do pierwszej grupy zalicza się osoby mieszkające na danym obszarze jeszcze pod panowaniem pruskim, które posługiwały się językiem niemieckim w mowie i piśmie. Były one zasymilowane z Niemcami. Z kolei ludność napływająca posługiwała się językiem jidysz i była lojalna wobec państwa polskiego. W Toruniu władze miasta starały się nie dopuszczać do przejawów nadmiernej aktywności politycznej wśród tejże mniejszości. Toruńscy żydzi nie byli jednakże wrogo nastawieni wobec państwa polskiego. Cechowały ich umiarkowanie i lojalizm. Podobna sytuacja była także w Świeciu nad Wisłą oraz w Chełmnie i w Gdyni. Miejscowa ludność na Pomorzu nie przepadała za Żydami. Argumentem przemawiającym za tym była dominacja wyznawców judaizmu w gospodarce i kulturze oraz branie udziału w polityce Niemiec.

Małgorzata Mielewska, doktorantka Wydziału Nauk Historycznych, studia licencjackie na kierunku Historia, specjalizacja dzieje i historia krajów niemieckojęzycznych. Studia magisterskie realizowane na specjalizacji krajoznawstwo i turystyka historyczna. Aktywny członek Towarzystwa Miłośników Ziemi Świeckiej w Świeciu; kontakt: gosiamie@poczta.fm

-----
Izabella Kopczyńska (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), *Mniejszość niemiecka w okresie dwudziestolecia międzywojennego w Poznaniu*

Głównym celem wystąpienia będzie przedstawienie sytuacji mniejszości niemieckiej zamieszkałej na terenie miasta Poznania oraz relacji polsko-niemieckich w okresie dwudziestolecia międzywojennego. W pierwszej części wystąpienia zostanie zaprezentowana sytuacja ludności niemieckiej po odzyskaniu niepodległości przez Wielkopolan. Zobrazowany zostanie stosunek Niemców do Polaków w obliczu nowej sytuacji politycznej. Następnie omówiona będzie liczba ludności niemieckiej zamieszkującej miasto Poznań. W drugiej części wystąpienia ukazane będą stosunki panujące pomiędzy społecznością niemiecką i polską w Poznaniu. Zostaną również scharakteryzowane zarówno te pozytywne, jak i negatywne relacje panujące między Polakami a mniejszością niemiecką żyjącą na terenie miasta Poznania.

Izabella Kopczyńska, doktorantka na Wydziale Historycznym Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Specjalizuje się w historii regionalnej, historii oświaty oraz dziejach organizacji młodzieżowych w Wielkopolsce; kontakt: izabella-kop@wp.pl

Marcin Wądołowski (Akademia Ignatianum w Krakowie), *Mozaika kulturowa Siemianowic Śląskich w okresie międzywojennym*

W swoim wystąpieniu pragnę przedstawić problematykę różnorodności kulturowo-społecznej mieszkańców miasta Siemianowice Śląskie w okresie dwudziestolecia międzywojennego. Temat ten przedstawię w oparciu o wyniki badań prowadzonych przeze mnie w 2012 roku w ramach pracy magisterskiej pt. "Mozaika kulturowa Siemianowic Śląskich w dwudziestolecie międzywojennym na tle dziejów miasta i regionu", napisanej pod opieką prof. Andrzeja Banacha i obronionej w Instytucie Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego w październiku 2012 roku. Zgodnie z tezą prezentacji miasto Siemianowice Śląskie w okresie międzywojennym stanowiło typowy przykład dynamicznie rozwijającej się osady górnośląskiej, będącej pod wpływem procesów industrializacji i urbanizacji regionu. Konsekwencją wielopłaszczyznowego rozwoju przemysłowego, rozpoczętego na obszarach Siemianowic i sąsiednich miejscowości w początkach XIX wieku, było ukształtowanie się specyficznej mozaiki kulturowej, wyróżniającej się zróżnicowaniem narodowościowym, językowym, wyznaniowym, a także kulturowo-społecznym miejscowej ludności. Stosunki międzyludzkie wśród Siemianowiczian w badanym okresie kształtowały się rozmaicie - nie brakowało konfliktów o charakterze narodowościowym czy religijnym, ale także współpracy i solidarności w okresie kryzysu ekonomicznego. Charakterystyka sytuacji politycznej międzywojennego województwa śląskiego, które funkcjonowało w odrodzonym państwie polskim na zasadzie autonomii, miała wpływ na codzienność mieszkańców Siemianowic Śląskich. Ówczesne tendencje unifikacyjne górnośląskich gmin, doprowadziły do połączenia gminy wiejskiej Siemianowice z gminą wiejską Huta Laura i uzyskaniu przez nowy twór administracyjny praw miejskich w 1932 roku. W kolejnych latach procesy urbanizacyjne objęły również sąsiednie gminy Michalkowice, Bytków, Bańgów oraz Przelajkę, które zostały włączone w obszar Siemianowic Śląskich w 1951 roku. W swoich analizach odwoływać się będę do warsztatu metodologicznego klasycznych badań źródłowych historyków, a także refleksji socjologicznej i kulturoznawczej nad przedstawianymi problemami.

Marcin Wądołowski, doktorant w Instytucie Kulturoznawstwa w Akademii Ignatianum w Krakowie, absolwent studiów historycznych na Uniwersytecie Jagiellońskim, a także studiów socjologicznych i kulturoznawczych w Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie oraz Podyplomowego Studium Muzeologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Autor monografii "Śląsk oswojony. Obraz Śląska w świadomości liderów organizacji regionalnych na przykładzie badań z terenu Siemianowic Śląskich", a także licznych artykułów naukowych z zakresu historii i kultury Górnego Śląska. Laureat Nagrody im. Jana i Wojciecha Wawrzynków; kontakt: marcin.wadolowski1988@gmail.com

-----

Rafał Leszczyński (Uniwersytet Wrocławski), *Mielnica Podolska – miasto wielu kultur. Analiza procesów kulturowych, politycznych i społecznych w latach 1918 – 1939*

Mielnica Podolska – miasto wielu kultur. Analiza procesów kulturowych, politycznych i społecznych w latach 1918 – 1939. Niniejsze wystąpienie oscylować będzie wokół problemów, które odnoszą się do rozwoju miasta Mielnicy Podolskiej w okresie międzywojennym. Mielnica znajdowała się w granicach II Rzeczypospolitej i po Borszczowie i Skale Podolskiej była największym miastem w powiecie borszczowskim (dawne województwo tarnopolskie). Miasteczko położone jest na lewym brzegu Dniestru, w odległości 35 km od Borszczowa i 4 km od Iwania-Pustego. W okresie międzywojennym liczba mieszkańców Mielnicy wahała się od 3739 do 4611 osób. W wystąpieniu podjęte zostaną następujące problemy: analiza życia politycznego i społecznego poszczególnych mniejszości narodowych w okresie międzywojennym (Polaków, Ukraińców i Żydów), wkład mniejszości narodowych w rozwój życia kulturalnego w Mielnicy i najbliższej okolicy (ukazanie elit politycznych i społecznych), relacje miejscowych elit z władzą powiatową i policją państwową (stan bezpieczeństwa w mieście a działalność UW i OUN). Wystąpienie zostanie poparte 4-letnią kwerendą w Państwowym Archiwum Obwodowym Tarnopolskiego i w Muzeum im. T. Szewczenki w Borszczowie.

Rafał Leszczyński, doktorant Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego, nauczyciel historii i wiedzy o społeczeństwie. Píše pracę doktorską pt. „Stosunki społeczno-polityczne w powiecie borszczowskim w latach 1921-1939 r.” pod kierunkiem prof. dr hab. Piotra Cichorackiego. Ponadto w kręgu zainteresowań autora znajduje się ukraiński ruch nacjonalistyczny i komunistyczny w okresie dwudziestolecia międzywojennego, a także jego dalsze kształtowanie się po wybuchu II wojny światowej. Nie mniej ważnym zagadnieniem podejmowanym w jego aktywności naukowej są obecne relacje polsko-ukraińskie, a w szczególności ich współczesne konteksty polityczne i socjologiczne na Ukrainie Zachodniej; kontakt: rafalleszczyński26@gmail.com

TRANSFORMATION AND IDENTITY

Shweta Verma (Jamia Millia Islamia Central University, India), *Transition from non-state to state in the Jatakas*

I made an attempt in my paper to study the social and cultural changes and developments that shaped the identity of the Middle Gangetic Valley. I have to question the prevailing notions of tribe and caste formation, their transition and reconstruction of the caste identities of various social groups in the Middle Gangetic valley. The various process of transition of state society and cultural formation in the fifth century BCE are believed to develop the regional identity of the region and its people. A study of ecology is relatively studied to understand geography of the Middle Gangetic valley region in today perspective. It will also frame the broad structure and help to trace the region and regional identity of its people. The region is very dynamic and transitional zone of the Middle Gangetic valley. The roles of state formation, expansion of agriculture, development of new religious culture, evolution of caste structure were all studied in an integrated manner. It could be seen that the caste and identities formation analyzed within the matrix of changing dimension of different hierarchical structures within the domains of socio-political and economic spheres. Caste is nurtured by the socio-cultural, economic and political condition of transitional time and space and institutionalized by the hierarchical values, ideology, and norms. This kind of Social Stratification distinguishes the Varna divided society found in the age of Buddha. Related to the problem of women status and identities there had been conscious effort to make women as subjects as well as agents in the making of history, which evoked critical examination of the most fundamental historical presumptions in the late twentieth century. To accomplish the set objectives, the proposed study would employ descriptive and analytical methods. In this background, my paper deals to explore the identity of caste group and women workers to bring in the evidence in the light of Buddhist texts, the 'Jatakas'

Shweta Verma, scholar in Department of History and Culture, Jamia Millia Islamia central university under the supervision of Prof. P.K. Basant. The area of my research specialization is Ancient Indian History and Culture. I am primarily dealing with the Buddhist Text. I am in last year of my Research. My Paper particularly deals with the idea of a depiction of various social and occupational groups which help to traced the identity of the stateless society to state society in the region of the Mid-Ganga Plain. I would also like to touch upon the role of the ecological which helps to shape the culture and the regional identity of the region in fifth century BCE to third century CE. I would also like to trace the role of various women workers as 'KARMAKARAS' in the Jatakas; contact: meshweta17@gmail.com

-----

Ofita Purwani (Sebelas Maret University, Indonesia), *From monarchy to democracy; the power of the royal courts and its impact on urban practices*

This paper discusses how the power of the royal court influences urban practices during times of transition from monarchy to democracy. The discussion will focus on the case studies of two Javanese cities; Yogyakarta and Surakarta, both of which have similar historical and cultural background, also similar layout of the urban core, but there is a significant difference in the power of the royal court in each city. The city of Yogyakarta has its royal court enough power that it still has important political role up to the present, which makes it to be influential in urban practices. Meanwhile the city of Surakarta has its royal court so weak that not only its political role is diminished but also some of its properties are appropriated by the state. The court of Surakarta does not have any influence in urban practices. This difference dated back to 1945-1946 when there was struggle for Independence of Indonesia, in which the royal court of Yogyakarta showed very generous support to the struggle, while the royal court of Surakarta, in contrast, showed its support to Dutch colonial government. This led to the central government favor to the court of Yogyakarta and on the other side the diminishment of the royal court of Surakarta's power. The situation does not change much at present. The city of Yogyakarta is still dominated by the monarchy while the city of Surakarta adapts more easily to democracy, which is shown in urban practices.

Ofita Purwani, a lecturer of architectural history, architectural design studio and architectural criticism at the School of Architecture Universitas Sebelas Maret, Indonesia. She got her PhD from the University of Edinburgh on 2014. Her interests range from Javanese built environment, traditionalism, heritage issues, tourism, urban studies, spatial politics, invented traditions and sociology. Her PhD research is about power and built environment in the case of Javanese cities. She is a member of Architectural Humanities Research Association; contact: o.purwani@staff.uns.ac.id, ofita92@yahoo.com

dr Valerio Tolve (Politecnico di Milano, Italy), *An Oasis of order. The experience of Scalo Farini in Milan*

City is ambiguous: always suspended between the necessary instance of permanence and the opposite than equally need of transformation. It's a place in perpetual becoming: it researches its balance setting measures, limits, shapes which also must derogate constantly for changing of economical, political and social conditions. So the problem isn't the need to find a stable shape, rather is the renewal of a plant through the re-actualization of its foundations. Shapes, size and geometry make up the 'natural' order of 'traditional' city, kept steadily over time by ideas filed into memory. Have questioned the existence of an urban order led to a review of references, opening a rift which today is yet unresolved. In the First and Second Industrial Revolution the shift from manufacturing-city to industrial-city has laid the foundation for overcoming the consolidated relationship between interior/exterior, arranging large industries in frieze to city. After the Third Revolution, the decentralization of productive apparatus have made available large areas within the city and close to infrastructure systems which should have a new role into the city, in direct continuity with it. It seems sure that the expansion is no longer sustainable strategy. The question should rather be addressed in terms of 'built into built': the interventions of substitution must be complemented by urban regeneration projects on a large scale, aimed at reconnecting pieces of urban pattern. Architecture is again called to operate into a complex of relationships in which the 'new' qualifies itself as able to determine really new spatial and formal configurations. This research is an outcome of many teaching experience held within the Politecnico di Milano, on the area of ex-Scalo Farini in Milan. A seminar and two workshops had set this work, developed later with three degree's thesis. As a whole, the research aims to identify the experience of modern and contemporary projects as paradigms through which examine the suitability of housing to define urban forms, to affect the construction of the public space and in the image of the city.

dr Valerio Tolve, architect, obtains the PhD Degree at Politecnico di Milano where is currently Adjunct Professor in Architectural Composition. He is also Professor at 'Accademia Adrianea di Architettura e Archeologia' in Rome. He is active as researcher and critical of architecture: has lectured in many Universities; participated at international conferences, seminars and workshops, as scientific curator, professor and designer; has published articles and essays; contact: valeriotolve@gmail.com

-----

Anat Goldman (Tel-Aviv University, Israel), *Process of transition and its expression in the building façades throughout the 20th and the 21st century*

The urban environment is a reflection of the society dwelling in it. And although the official responsibility of the city's appearance rests on the city planners, most of the urban landscape formation is a consequence of an unofficial discourse held by a large number of planners, only some of them professional, most of them are anonymous, in a continuous process, where the built up environment keeps on changing. The process of creation of the city's landscape and its perpetual change stems out of a complex system of relationships associated with technological development, political, economical and ethical processes, in addition to cultural attitudes. That said, the city evolves into a unique face, which separates it from other cities, and is also distinct in time orientation. This proposal is based on a research that seeks to observe and study the process of change of the urban landscape that brings about a typical identity of the city. Hence the research touches on two primary questions: firstly, how does a typical urban pattern evolve, what are its components, and how do they change. The second question is how those urban patterns form together a distinguishable collective urban identity? The research objective is therefore to uncover the dynamics of development of the city, through reading the building façades, not as freestanding objects but as a network of variables that assemble the urban fabric. The case study is the city of Tel-Aviv and its evolvement process during the last 100 years of existence. The study focuses on the residential areas, which constitute most of the urban mass. The research findings indicate a clear genealogy of the buildings' façades, i.e. the initial types of façades that were built in Tel-Aviv, and the way they developed: while some of the façades can still be found in current architecture; others have gone through several modifications or simply did not survive the technological changes and disappeared from the urban landscape. The research's significance is in revealing the process of transition of urban morphology patterns, and in clarifying the role of the different groups shaping its unique and ever-changing appearance.

Anat Goldman, is an Architect and a Summa Cum Laude graduate of the Society and Planning Graduate Program Department of Geography and Human Environment Tel-Aviv University. Currently, a PhD. candidate at the Azrieli

School of Architecture at Tel-Aviv University. Her research interests include urban morphology, urban dynamics and cultural evolution; contact: goldman.anat@gmail.com

PRZESTRZEŃ MIEJSKA W LITERATURZE I WSPÓŁCZESNYM KINIE

dr Anna Klimek (Uniwersytet Szczeciński), *Kształt miasta zmienia się szybciej, niestety, niż serce śmiertelnika – Paryż Charles'a Baudelaire'a w okresie transformacji*

Celem niniejszego artykułu jest literaturoznawcza analiza poetyckiego obrazu Paryża, który wyłania się w dziełach Charles'a Baudelaire'a. W pracy zostanie omówiony Paryż poety jako miasto przechodzące głęboką metamorfozę, miasto w procesie wielopłaszczyznowych przeobrażeń: socjokulturowych, które charakteryzuje między innymi powszechność i mnogość nowych liberalnych idei, narodziny kapitalizmu i nowej burżuazji paryskiej oraz dotąd nigdy nieznanego zjawiska tłumy. Proponowany tekst ma zawierać również analizę literackiego obrazu rzeczywistości miasta zmienionego przez rewolucję przemysłową. Poeta jest świadkiem rewolucyjnych zmian wprowadzanych przez francuskiego urbanistę Georges'a Haussmanna, twórcę planu urbanistycznej przebudowy Paryża w latach 1852-1856, który całkowicie zmienił oblicze Paryża nie tylko go unowocześniając poprzez wprowadzenie między innymi oświetlenia gazowego, ale również przebudowując istniejące ulice, place, skwery i bulwary tworząc zupełnie inną rzeczywistość miejską. Baudelaire dostrzega te wszystkie zmiany za sprawą nieznanego dotąd literaturze bohatera - flâneur. Flâneur przygląda się życiu rozwijającej się intensywnie metropolii, kulturalnej stolicy ówczesnej Europy, przemierzając ją nieśpiesznym krokiem.

dr Anna Klimek, doktor nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa, Wydział Filologiczny Uniwersytetu Szczecińskiego (temat rozprawy doktorskiej: Praca nad lekturą szkolną w mediosferze na przykładzie baśni Charles'a Perraulta), promotor: dr hab. Beata Kędzia-Klebeko. Zatrudniona od października 2016 r. na stanowisku adiunkta w Katedrze Filologii Romańskiej Uniwersytetu Szczecińskiego. Zainteresowania naukowe: wykorzystanie baśni w procesie nauczania języka francuskiego, lektura w przestrzeni szkolnej, mediosfera, literatura francuska XVII, XVIII i XIX wieku; kontakt: aniawos@wp.pl

-----
Agnieszka Magdalena Korycka (Uniwersytet Warszawski), *Miasto jako obraz świata wewnętrznego w filmach Aleksandra Sokurowa (na przykładzie analizy i interpretacji przestrzeni w „Samotnym głosie człowieka” oraz w „Aleksandrze”)*

Celem referatu jest ukazanie dwóch różnych przestrzeni miejsko-wiejskich, jakie występują w filmach rosyjskiego reżysera. Są to miasteczko Kantemirowska ukazane w debiucie "Samotny głos człowieka" oraz obozowisko wojskowe i zrujnowane miasteczko czeczeńskie umieszczone przy linii działań zbrojnych w "Aleksandrze". Człowiek w filmach Sokurowa jest ściśle związany z przestrzenią, dlatego jej obraz staje się znakiem-symbiolem ludzkiej duszy. Reżyser poprzez zintegrowaną pracę środków wyrazu filmowego ukazuje bohaterów w świecie zdegradowanym przez rosyjską wojnę domową oraz wojny czeczeńskie. Miasto staje się polem służącym do ośmieszenia ludzi, którzy ztratili wartości (Nikita Firsow jako jurodiwy w debiucie Sokurowa) oraz przestrzenią labiryntową umożliwiającą zetknięcie kata i ofiary (Aleksandra Nikolajewna w "Aleksandrze").

Agnieszka Magdalena Korycka, absolwentka Międzywydziałowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych i Społecznych na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie ukończyła kulturoznawstwo oraz filologię rosyjską. Pasje naukowe dotyczące problemów przekładu i kinematografii, a szczególnie kina autorskiego i filozofii twórczości Aleksandra Sokurowa, rozwija na studiach doktoranckich w Instytucie Kultury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego. Członkini Zespołu Badań nad Filmem. Laureatka ogólnopolskich konkursów na najlepszego studenta RP Studencki Nobel oraz Primus Inter Pares, stypendystka Prezesa Rady Ministrów, Rektora Uniwersytetu Warszawskiego oraz stypendium naukowego odbytego w Moskwie. Zainteresowania badawcze łączy z artystycznymi skoncentrowanymi wokół reżyserii filmowej i scenariopisarstwa. Autorka rozprawy w monografii Antropologia postaci w dziele filmowym (Warszawa 2015). Publikuje w piśmie Instytutu Sławiistyki Polskiej Akademii Nauk „Adeptus”. Założycielka zespołu filmowego „Jaskółka”, autorka krótkometrażowych filmów fabularnych prezentowanych na ogólnopolskich festiwalach kina niezależnego. Jej pasją jest turniejowy taniec towarzyski; kontakt: agnieszka.korycka.uw@gmail.com

Piotr Czerkawski (Uniwersytet Wrocławski), *Wolność, równość i braterstwo w czasach kryzysu. Miasto a kontakty międzykulturowe we współczesnym kinie francuskim*

Francja należy do tych spośród europejskich krajów, które w największym stopniu pozostają targane napięciami związanymi ze wzrostem napięć na tle etnicznym i narodowościowym. Problem ten znalazł swoje odzwierciedlenie w wielu francuskich filmach, które z wdziękiem poddają się interpretacji przez pryzmat studiów postkolonialnych. Celem niniejszego wystąpienia będzie udowodnienie tezy, że podejmujące wspomnianą tematykę dzieła można podzielić na co najmniej trzy grupy: filmów korzystających z konwencji baśniowej ("Człowiek z Hawru" Akiego Kaurismaki), realistycznej ("Klasa" Laurenta Canteta, filmy Abdellatifa Kechiche'a) czy korzystającej ze sztafażu gatunkowego, lecz w istocie wiernej poetyce kina autorskiego ("Ukryte" Michaela Hanekego). Co ważne, właściwie w każdym z tych przypadków do grona jednego z głównych bohaterów urasta będące miejscem akcji filmu miasto, które - niezależnie od tego czy będzie to portowy Hawr, prowincjonalne Lile czy Paryż - najczęściej zostaje przedstawione jako przestrzeń opresyjna i nieprzyjazna wobec wszelkich przejawów inności.

Piotr Czerkawski, student Stacjonarnych Studiów Doktoranckich Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Wrocławskiego, absolwent Międzywydziałowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych ze specjalizacją Filologia Polska na tym samym uniwersytecie. Pod kierunkiem profesora Arkadiusza Lewickiego przygotowuje pracę doktorską o kontynuatorach Francuskiej Nowej Fali we współczesnym kinie. Krytyk filmowy stale współpracujący z "Kinem" i "Ekranami". Laureat wyróżnienia w Konkursie im. Krzysztofa Mętraka dla młodych krytyków filmowych (2016). Członek Europejskiej Akademii Filmowej. czerkawskipiotr@wp.pl

-----
Karolina Kostyra (Uniwersytet Śląski), *Od symfonii wielkiego miasta po ścieżki rowerowe. Przemiany kinopolis*

Celem wystąpienia będzie uchwycenie przemian, jakim podlegały dominujące przedstawienia miasta w kinematografii. Wychodząc od propozycji teoretycznej Davida Harveya, który diagnozuje – i odnosi do kina – przejście od modernizmu do postmodernizmu, dokonam zestawienia cech, jakimi odznacza się wizerunek miast w fazie nowoczesnej i ponowoczesnej. Nie zadowolając się jednak wspomnianą siatką pojęciową, spróbuję w kinie współczesnym odnaleźć tendencje zbieżne z przemianami miast w kierunku wychodzącym poza postmodernizm. O ile domeną modernizmu byłaby próba racjonalizacji, uporządkowania i funkcjonalizacji przestrzeni miejskiej, o tyle postmodernizm charakteryzowałby się wyczerpaniem tego podejścia i zastąpieniem go bardziej ulotnym, pokawałkowanym i trudnym do przedstawienia doświadczeniem formy miejskiej. Współcześnie jesteśmy jednak świadkami prób ponownej humanizacji miasta: popularnością cieszy się przestrzeń zaprojektowana na ludzką skalę, zapewniająca wysoką jakość życia i dostęp do produktywnych relacji społecznych. Bez względu na to, czy próby te spełniają swoje obietnice, w konkluzji wystąpienia wskażę, że filmowcy są ich świadkami, przyczyniając się do ich popularyzacji.

Karolina Kostyra, doktorantka w Zakładzie Filmoznawstwa i Wiedzy o Mediach na Uniwersytecie Śląskim. Absolwentka kulturoznawstwa. Uczestniczka wielu konferencji naukowych, prelegentka na pokazach filmowych, autorka artykułów naukowych i recenzji. Interesuje się historią i poetyką kina; kontakt: gilberalbertyna@gmail.com

ADAPTATION, INTEGRATION AND IDENTITY

dr Michal Kofman (University of Louisville, USA), *Domestic Tension, Power, and Transition in the Arbitration of Housing Disputes in 1940s Tel Aviv*

This paper examines the role of communal mechanisms of arbitration in the regulation of interpersonal relationships in 1940s Tel Aviv. This period was marked by intense growth and tension; waves of migration shortly before and after WWII increased the number of residents in the city, bringing together people of diverse backgrounds, and placing a great deal of stress on an already strained housing market. The declaration of independence in 1948 further encouraged movement to the city. As demand exceeded offer, and the prices of rent soared, shared living became a common way of dealing with the housing need. The domestic sphere, expected to be a place of privacy and intimacy, became a meeting ground with unacquainted people and lifestyles; frequently, conflicts over customs, hygiene, or simply the need for more space, ensued. Those were brought before communal sites of arbitration, mainly the Comrades' Courts of the Jewish Labour Movement.

Drawing from an analysis of housing disputes brought before the Comrades' Courts, I trace the ways in which the courts worked to organise relationships in the domestic sphere according to the movement's values, even when those stood in contradiction to existing legislation. More specifically, I argue that, as the courts intervened in the most mundane aspects of everyday life (which the formal legal system did not address), and ruled in matters of eviction (which the legal system did address, although the courts' decisions often negated the stipulations of the law), they asserted their power both over the feuding parties, and the formal legal system; educating the populace in light of specific values had clear implications for the "soul" of the state to come, and claiming the authority to enforce decisions despite their tenuous legality was an important step in maintaining autonomy (both in the face of British presence before 1948 and the transition to statehood afterwards). Finally, as court deliberations depict the daily experiences of residents, this paper also examines the case of Tel Aviv as a city of immigrants, deeply affected by its rapid growth.

dr Michal Kofman, is Visiting Assistant Prof. at the Department of Sociology and the Division for Comparative Humanities at the University of Louisville. A specialist in political sociology, Kofman has conducted research on the connection between legal systems and nation building efforts in both Israel and Cuba, and is currently studying Israeli adult delegations to Poland. Michal Kofman received her PhD from the University of Calgary in November, 2014; contact: michal.kofman@louisville.edu

---

Dina Lobodanova (Presidential Academy of National Economy and Public Administration in Moscow, Russia), *Models of North Caucasus students adaptation in Moscow*

The paper is based on the study of adaptation strategies of educational migrants in a non-native culture, which explores the adaptation processes of North Caucasus migrants who came to Moscow to get college degree. The study was conducted in 2016 among Presidential Academy of National Economy and Public Administration (RANEPA) students. The methodology was based on Grounded theory, and implied the conduction of 21 semi-structured interviews among the student who migrated from North Caucasus region to Moscow. The author specifies two groups of factors that influence the adaptation processes. First group includes individual factors based on migrant's attitude towards the education: whether he or she aims to get high quality education, or prestigious education, or to get into the new environment. Second group involves environmental factors or contexts of reception: ethnic, academic and city contexts. These factors give four adaptation models form: Individualist, Isolationist, Mixed, Marginal. In general, the choice of a model isn't predetermined for a particular student. Author shows that formation of a model goes in several stages. First a student needs to get to know all the contexts of reception through network formation and norms and practices acknowledgment. Then he or she chooses the main context which he considers to be the key source of further development. The management mechanisms of academic context which could be useful to form more plausible models of adaptation are considered in more detail. Also, the factors of ethnic context which influence adaptation processes are discovered.

Dina Lobodanova, works as senior research fellow in the Center for regional studies and urbanistics of Presidential Academy of National Economy and Public Administration (Moscow, Russia). For several years the chief manager of research projects in the fields of urban and migration studies in different part of Russia, mostly in the North Caucasus region; contact: dina_1@inbox.ru

---

Somaye Shahmohammadi (University of Kurdistan), *Ethnic identity of immigrants and process of their integration in the structure and Urban relations (A case study: Islamabad neighbourhood, Karaj)*

In this study, we intend To understand the immigrant that ethnic identity is defined, When migrating to the city of Karaj, in the face of new social environment structures and relations , how to act, And process them compatible with biological elements of the environment, how occurs. Since ethnic identity has varied and diverse dimensions And life in the city to different ways can affect on these dimensions, So about every aspect of this research (social, linguistic, cultural, geographical, historical and political aspects) independent review was conducted. until the effects of migration and urbanization on the ethnic identity of immigrants, be considered. This study Methodology is qualitative and interview methods were used to collect data. To analyze the information and provide the ultimate theory, the method of grounded theory is used. After doing free coding and

axial coding field data operations, and discover a axial category for each of the aspects mentioned above, a Research (pattern Model) paradigm Was established. Then in the third stage of coding, choice coding , Research " The final nucleus category" Was extracted , that consist of Combination identity. This category, the final answer to the main research question is the impact of urbanization and urban life on ethnic identity of migrants.

Amal Ben Attou (Maroko, Ibnou Zohr University, Tanger), *Architectural and Urban Communication in Social Identity: The case study of Agadir Morocco*

In this contribution, we are going to strongly invest in an explanatory procedure, in order to disclose the compelling impact of "Urban Architectural Communication" on determining social identity. This input also analyses the importance of inserting the Urban Communication in the educational process. This is to grantee the citizen's awareness about their social identity in terms of their city's both architectural aspects and in terms of its urban composition; consequently, to forge the ability to communicate their city's brand image. Indeed, social identity is a discipline related to ethnic studies, history, and socio-political affiliations. However, architecture and urbanism are also crucial components in determining identities. Without communicating the urban and architectural landscape of any given city or country the citizen will be unable communicate in terms of his or her social identity. We promptly try through this paper to create a double side sustainable interrelation: first, between communication as a multidisciplinary field of study and Architecture as the art of creating the city's landscape. Second, between communication and urbanism as the art of organizing cities and countries. This double sides connection is the basic ground to forge an aware social identity. This participation is illustrating the case of Agadir a south Moroccan city; that suffers from unknown architecture and absent urban awareness. Through the case study of Agadir, we will demonstrate how is it essential and not only important to include architectural and urban communication in the educational process. This discipline is going to raise social awareness regarding architectural identity and urban consciousness to acquire efficient knowledge for expressing social identity.

Amal Ben Attou, 24 years olds Communication PHD Student from Tanger Morocco. BA in English literature, the Vice Président Affairs in the JCI "Jeune Chambre Internationale" in Agadir an international ONG. Also the city mayor of Entrepreneur Café in Agadir; contact: aamalbenattou@gmail.com

---

Dimitra Glenti (University of the Aegean, Greece), *Socio-spatial transformations in city outskirts: a case study of an urban refugee settlement of Lesbos*

The urban refugee settlements that were built by the Greek State after the arrival of the Asia Minor refugees in 1922 played a decisive role in housing the displaced populations, while at the same time socially and spatially confined them in isolated refugee quarters. These "naked" and foreign housing complexes were initially constructed to segregate the poor refugees from the local city dwellers and the upper class, yet rapidly constituted vivid and cohesive neighborhoods where the refugees developed solidarity networks that allowed them to survive in a harsh environment. Despite the lack of urban infrastructure and the limited material resources of their inhabitants, they evolved into quasi-autonomous "refugee cities" and gradually transformed into popular, working-class neighborhoods, until finally becoming integrated in the urban fabric. The study of these refugee settlements has multiple significance since it broadens our understanding of a forced displacement paradigm and the course of its victims in the receiving society. Furthermore it enriches our knowledge on the evolution of cities and housing forms under the force of massive migration. The island of Lesbos due to its geographical location has been in the past -as it is today- a refugee hosting place. This presentation aims to reveal the ways in which the island's capital has been decisively marked by the presence of refugees. The case of Mytilene offers a story of a refugee settlement that consisted for decades the city's most striking "spatial alterity". Moreover it was organized in the northern, decaying, formerly Muslim sector alongside the expanding industrial zone. Starting point of this research is the hypothesis that this urban entity maintained and reinforced a preexisting spatial division in a city that was for centuries ethnically organized. The refugee dwellers however employed strategies, mechanisms and every day practices that managed to perforate the spatial boundaries, achieving in the long run the desired social integration. The ways in which the residents of the refugee settlement trans-

formed space into place, both symbolically through attributing meanings and physically by enhancing and appropriating the given houses, are the key issues to be dealt with.

Dimitra Glenti, PhD Candidate at History and Social Anthropology Department at University of the Aegean. My current research focuses on the socio-spatial transformations of the Greek city edges that were initially built by the state as refugee settlements for the Asia Minor populations between the 1920s and the 1930s. My research proposal has been awarded a full scholarship and involves archives and oral testimonies around the formation and evolution of the urban refugee settlement of Mytilene, Lesbos in the course of four decades (1927-1967). I have received a Master's degree in Social and Historical Anthropology from University of the Aegean and I also hold a Master's degree in Architecture from the National Technical University of Athens. Since 2010 I have worked as an architect in the public and private sector in Portugal and Greece; contact: dimitraglenti@gmail.com

MIĘDZY IDEALEM A RZECZYWISTOŚCIĄ

dr Małgorzata Łuczyna (Uniwersytet Śląski w Katowicach), *Schrony, tunele i pola ryżowe – ogrody podziemne jako próba re-definiowania miast*

Podziemia i to, co podziemne, kojarzone jest przez większość kultur i systemów religijnych z mocami ciemności, zła, lub też ze śmiercią, krainą umarłych. Waloryzacja przestrzeni oparta na dychotomii światła i ciemności, tego, co „na górze” i tego, co „na dole”, od zawsze wpływała na ludzkie dążenia i postrzeganie rzeczywistości. Nie tylko fizyczny brak światła i tlenu wyklucza zagłębianie się pod ziemię w celu tworzenia siedlisk. Także wpływy kulturowe i związane z nimi negatywne konotacje nakazywały interpretować podziemia jako niedostępne, nieprzyjazne czy niebezpieczne. Świat idealny przez wieki oparty był na tej opozycji, porządkującej i wyznaczającej kierunki istnienia. XX wiek zaznaczył się ekspansywnym rozwojem miast, wyścigiem coraz to wyższych budynków, które nie tylko w wyobraźni „dotykały chmur”. W wizjach futurystów miasto idealne to takie, w którego błyszczących wieżowcach odbija się niebo, a w jego podziemiach, podziurawionych niezliczonymi korytarzami przemykają pociągi, tętnią aorty kanalizacji i rur ciepłowniczych. Te ideały zostały dość gwałtownie skonfrontowane z wojną, kiedy to podziemia – schrony, kanały – stały się synonimem ucieczki. Z kolei we współczesnej kulturze świat podziemny pojawia się często jako ostatni bastion przetrwania ludzkości w post-apokaliptycznych wizjach przedstawianych w sztuce, filmie, literaturze jak i kulturze masowej. Miasto podziemne to zwykle miasto uciekinierów, pokonanych, przegranych, bądź ocalonych z zagłady. Miasto podziemne, to zaprzeczenie ideału – naturalnego ładu, porządku, pokoju i bezpieczeństwa. Jednak we współczesnych miastach, skupionych na rozrastaniu się wwyż i wszcz, coraz bardziej dochodzi do głosu trzeci kierunek – w dół. Nie jest to już tylko sposób na lokalizację środków transportu czy kanalizacji. W obliczu rosnącego deficytu przestrzeni, znaczenia nabierają wszelkie niewykorzystane, zapomniane, a często bardzo duże obszary ulokowane właśnie pod ziemią. W nieczynnych schronach przeciwlotniczych, tworzy się nowatorskie uprawy kielków, w piwnicach opuszczonych budynków powstają plantacje, a w nieużywanych już stacjach metra – parki i centra rozrywki. Nowoczesne technologie pozwalają „dostarczyć” światło do podziemnych ogrodów, tworząc w ten sposób nową przestrzeń dla mieszkańców – pytanie, czy stanie się ona przyjazna i atrakcyjna? Czy ogrody i parki pod ziemią staną się alternatywą dla współczesnych miejskich aglomeracji czy wciąż będą tylko literacką wizją ucieczki przed zagładą nuklearną?

dr Małgorzata Łuczyna, absolwentka edukacji artystycznej na Wydziale Pedagogiczno-Artystycznym UAM, pracuje jako adiunkt w Pracowni Fotografii Instytutu Sztuki UŚ w Cieszynie. W 2015 roku obroniła pracę doktorską w zakresie sztuk filmowych i fotograficznych na Wydziale Operatorskim Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. L. Schillera w Łodzi. Zajmuje się fotografią, sztuką nowych mediów, oraz różnymi formami działania w przestrzeni publicznej. Stypendystka Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (2011), Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (2012), Instytutu im. Adama Mickiewicza (2013 i 2016). Uczestniczka festiwalu, rezydencji oraz wielu wystaw zbiorowych w kraju i zagranicą; kontakt: malgorzata.luczyna@us.edu.pl

-----
Regina Kulig (Uniwersytet Wrocławski), *Miasto, ogród czy utopia? „Architektura arborealna” Magdaleny Abakanowicz*

Przedmiotem przygotowywanego wystąpienia będzie przedstawienie idei związanych z ekologicznym kształtowaniem przestrzeni miejskiej oraz koncepcji adaptacji środowiska naturalnego na przykładzie koncepcji archi-

tektury arborealnej, zaproponowanej przez Magdalенę Abakanowicz. Artystka znana głównie z rzeźbiarskich projektów zaproponowała architektoniczne rozwiązanie osiedla mieszkalnego, które wpisuje się w nurt „eko-urbanistyki”. Na przykładzie paryskiego osiedla projektu Abakanowicz dokonany zostanie krytyczny namysł nad głównymi postulatami idei architektury organicznej, wedle której przestrzeń miejską należy projektować tak, aby zamieszkujący ją ludzie mogli odczuwać radość i spokój, a struktura budowli harmonizowała z otaczającą substancją społeczno-biologiczną. Myślenie biorące pod uwagę ekologię, a także życie prowadzone w zrównoważony sposób silnie oddziałuje zarówno na samego człowieka, jak i jego otoczenie, stając się etycznym, estetycznym i politycznym postulatem. W czasach nasilenia zjawiska (re)urbanizacji dbałość o komfort życia przy jednoczesnej ochronie środowiska staje się zadaniem, z którym mierzą się dzisiaj artyści, architekci i urbanisci. Zadaniem prezentacji będzie zatem próba odpowiedzi na pytanie, na ile rozwój idei kształtowania przestrzeni miejskich na ekologicznym fundamencie stanowi trafną propozycję na przedstawione problemy współczesnego społeczeństwa? Jaka jest i jaka powinna być w tym kontekście architektura ekologiczna? Czy "idealne" rozwiązanie zaproponowane przez Magdalенę Abakanowicz ma szansę, aby funkcjonować w "reczywistym" świecie?

Regina Kulig, absolwentka Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Liceum Plastycznego o profilu snycerskim. W swojej pracy doktorskiej, którą pisze w Zakładzie Historii Sztuki Nowoczesnej UW, porusza temat szeroko rozumianej obecności kobiet w sztuce. Jej głównym obiektem zainteresowań jest udział oraz znaczenie sztuki w codziennym życiu człowieka. W wolnych chwilach tworzy i podróżuje; kontakt: reginakulig@gmail.com

-----

dr inż. arch. Ernestyna Szpakowska-Loranc (Politechnika Krakowska), *Narracja architektury władzy w miastach idealnych*

Obserwacja architektonicznych wizji miast idealnych - od czasów renesansu (pojawienia się pojęcia "miasta idealnego") po współczesność - wskazuje na powiązania na poziomie architektury i urbanistyki, niezależne od czasu powstania konkretnego projektu, wynikające natomiast ze społeczno-politycznej wizji jego cy. Struktura społeczności, dla której autor danej wizji przeznaczył swój projekt, warunkuje przestrzeń miasta na poziomie architektury (od dobrania konkretnego stylu, po stosowanie form i kształtowanie detali) i urbanistyki - zarówno w kształcie i układzie całego miasta (sieci ulicznej, lokalizowaniu budynków, formie miasta, jego granic, punktu centralnego i dominant) jak i kształtowaniu przestrzeni publicznych. Tym samym realia społeczne, historia, kultura i zwyczaje mieszkańców miasta warunkują jego narrację w sferze architektoniczno-urbanistycznej. Referat skupia się wokół zagadnienia systemów politycznych jako czynnika narracji utopijnych wizji miast idealnych; poprzez odszukanie podobieństw pomiędzy przykładami pochodzącymi z różnych epok wykazując, iż nie jest istotnym czynnikiem kwestia czasu powstania danego projektu, ale że do wieść można np. że Panoptykon Bentham'a powiązany jest ze Sforzindą i Zamościem, miasta Leonardo Da Vinci z Corbusierowskimi, a Waszyngton z Broadacre City F.L. Wrighta.

dr inż. arch. Ernestyna Szpakowska-Loranc, pracownik Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej oraz praktykujący architekt. W 2011 roku obroniła pracę doktorską pt. Architektura miasta idealnego. Obecnie zajmuje się zagadnieniem narracyjności w architekturze współczesnej; kontakt: ernestynaszpakowska@gmail.com

-----

Angelika Kosieradzka (Politechnika Wrocławska), *Przemiany przestrzenne dawnych miasteczek Dolnego Śląska na wybranych przykładach*

W okresie późnego średniowiecza i wczesnych czasów nowożytnych, w sieci osadniczej regionu południowo-zachodniej Polski, istniała grupa jednostek osadniczych nazywanych Städtchen, Städtlein lub rzadziej Stetchin. Terminy te, tłumaczone jako „miasteczko” oznaczały ośrodki osadnicze z pogranicza miasta i wsi, charakteryzujące się zbliżonym do miejskiego układem przestrzennym. Na przestrzeni wieków dawne miasteczka spotykały różne koleje losów. Jedne, po intensywnym okresie rozwoju, popadały w stagnację, a w końcu regres, co wiązało się z bezpowrotną utratą praw miejskich. Inne, zakładane jako miasta, po latach traciły swoją rangę stając się wsiami, po czym, w wyniku kolejnej transformacji, odzyskiwały dawny status. Procesy przekształceń urbanistyczno-krajobrazowych towarzyszyły miasteczkom przez cały okres ich istnienia z różnym nasileniem. Niekorzystne zmiany, prowadzące do degradacji krajobrazu, spowodowane były często czynnikami zewnętrznymi, przede wszystkim licznymi klęskami żywiołowymi czy działaniami wojennymi. Najtragiczniej-

szymi w skutkach okazały się jednak przeobrażenia zabudowy i krajobrazu w okresie powojennym. Były one konsekwencją dokonanych po 1945 roku zmian w strukturze administracyjnej podstawowych jednostek terytorialnych Polski oraz zachodzących wówczas przemian politycznych, społecznych i gospodarczych. Wiele z miasteczek uległo wówczas procesowi dewastacji, który dotknął szczególnie historyczne układy urbanistyczne, a także pogranicze terenów zabudowanych i otaczającego je środowiska przyrodniczego, widoczne we współczesnych panoramach dawnych miasteczek. Skutkiem historycznych przekształceń obecnie są znaczne zmiany w krajobrazach kulturowych. Przeprowadzona analiza nad istnieniem w okresie średniowiecza i wczesnych czasów nowożytnych tzw. „miasteczek”, pozwoliła na wyłonienie we współczesnej sieci osadniczej grupy miejscowości o charakterystycznych małomiasteczkowych cechach. Ukazała również podobieństwa w przemianach przestrzennych, zachodzących na przełomie wieków, posiadane przez miasteczka historyczne walory urbanistyczne oraz pojawiające się niebezpieczeństwa dla zachowanych dotąd wartości kulturowych.

Angelika Kosieradzka, absolwentka Gospodarki Przestrzennej na Wydziale Architektury Politechniki Wrocławskiej. Obecnie doktorantka na Wydziale Architektury Politechniki Wrocławskiej, w Katedrze Architektury Mieszkaniowej, Przemysłowej, Wnętrz, Ruralistyki, Krajobrazu i Sztuk Wizualnych. Swoje zainteresowania naukowe wiąże z zagadnieniami lokacji miasteczek na Dolnym Śląsku oraz problematyką ochrony i rewaloryzacji krajobrazu kulturowego; kontakt: angelika.kosieradzka@pwr.edu.pl

BETWEEN IDEAL AND REALITY (I)

Karolina Jara (Uniwersytet Wrocławski), A vision of the ideal city during National Socialism. Case study Breslau

Architecture and spatial planning were assigned a key role in policy of the National Socialist state, so the demand for new designs have caused an intensive movement in planning activity. The urban organism in many German cities in the early 1930s was complex and multi-layered and exposed the inadequacy of the existing space in relation to the expectations and programme of the National Socialists. It was one of the reasons that seriously affected the general development plans of large cities. After initial unsuccessful attempts of smaller interference within the historical fabric of the city, a decision was made to take more radical steps, involving demolition of many buildings and liquidation of certain, “unwanted” parts of the city, and as well their dwellers. The visionary plans were created under the act on the urban replanning of German cities (Gesetz über die Neugestaltung deutscher Städte), mainly the capitals of provinces, which in 1939 included also Breslau. The idea of this huge program was to create a vision of “ideal city”, a visual sign of new authorities, and spread it over the German landscape (some of those ideas had been later developed in Central and Eastern Europe, under so-called Generalplan Ost). In my paper, I would like to analyze the process of reshaping Breslau (Wrocław) in the time of the Third Reich. The capital city of Silesia deserves a special attention also because the region had been one of the easternmost German territories until the outbreak of Second World War and divided into German and Polish part. The paper will shed light on factors which had determined the process of redesigning the entire city center in the late 1930s, among others political, national, ethnical and hygienic. What was the attitude of the authorities to the monuments and historical context? What can we say about designing the (ideal) city in the Third Reich, based on the case study of Breslau?

Karolina Jara, a doctoral candidate at the Institute of Art History at University of Wrocław. She prepares PhD thesis about architecture and urban planning in Silesia in 1933-1945 under the tutorship of Associate Professor Agnieszka Zabłocka-Kos. She received MA in Art History at University of Wrocław in 2013 with a master thesis about the New Synagogue in Wrocław (1865–1872) and its designer Edwin Oppler (1831–1880). Her main field of interest is architecture, urban planning and design since the 19th century to the present day, especially Polish-German heritage. She also cooperates with art foundation 'Fundacja Promocji Sztuki Transformator', which aim is to promote and popularize knowledge about architecture and urban planning; contact: jara.karolina@gmail.com

---

Wojciech Bednarski (Uniwersytet Wrocławski), Curious case of Barcelona – from Cerda to Superblocks

Efektywny i skuteczny transport jest jednym z najważniejszych elementów rozwijającej się metropolii, a logistyka to także jeden z większych problemów z jakimi codziennie muszą sobie radzić turyści i mieszkańcy. Barcelona to obecnie jeden z najczęściej odwiedzanych przez turystów miast Europy oraz miejsce pracy i życia

kilku milionów ludzi, co rodzi bardzo wiele problemów urbanistycznych. Stolica Katalonii jest także świetnym przykładem obrazującym problemy logistyczne z jakimi musiały radzić sobie rozwijające się miasta na przełomie ostatniego wieku. Referat będzie próbą przybliżenia głównych zmian, jakie przeszła tkanka miejska i system transportowy tego katalońskiego miasta w ostatnim stuleciu oraz jak postrzegana jest przyszłość miasta w tej materii. Przeanalizowane zostaną założenia I. Cerdy oraz wpływ jaki wywarły na obecny wygląd Barcelony i sposób komunikacji za życia ich twórcy, jak i dzisiaj. Następnie prześledzone zostaną kolejne założenia transportu miejskiego w XX wieku, aż do nowoczesnych pomysłów urbanistów na rozwiązanie problemu ruchu samochodowego i pieszego implementowanych obecnie w przestrzeni miejskiej. Wystąpienie będzie obrazować rozwój koncepcji urbanistycznych od momentu narodzin transportu zmotoryzowanego, do jego zupełnej dominacji w logistyce, aż po nowoczesne trendy mające na celu oddanie przestrzeni miejskiej ponownie w ręce pieszych.

Wojciech Bednarski, PhD candidate at the Newest History Department at Historical Institute of Wrocław University. Author of articles on archive science, propaganda and media, marketing and second circulation in Poland. Research interests are centered around the United States and the People's Republic of the 1960s, issues of propaganda, media studies, marketing. He currently conducts research on historical policy and museums; contact: wojciech.bednarski@uwr.edu.pl

---

Margarita Czubukowa (European University at St. Petersburg, Russia), *Reconsideration of the demolished: Narva's case*

Narva is the unique Estonian city in the border with Russia. I argue that after the fall of the soviet regime there exists a kind of a drift: despite of the reality some urban residents tries to come back to the past. They even dream about material reconstruction of the lost city, which they realize as an Ideal. Do not stopping on historical details, we could notice that at the moment dwellers of the city are mostly presented by the second and third generations of Russian-speaking inhabitants. Their forefathers moved to Narva from Russia in a period of the Komsomol building project. The first generation met with the city that was practically almost demolished after WW II bombing. Only a few iconic places saved. On the one hand, nowadays the former historical center is full of soviet four- and five-stored houses and the one hardly could imagine it as so called 'baroque pearl of the Baltic Sea' (as was formerly the case). On the other, citizens still suffer from the lack of the sense of 'genetic' belonging that turns into civil activity. A claim of the right to the city in this case is accompanied by construction of the rootedness. This Ideal from the past (which they did not ever faced with) assumes a specific meaning in context of discussion about translocation ('Russians in Estonia'). Along with that, the urban planning department develops projects supposing quite another scenario. Planners and architects are playing modern games with the past. Their basic figure of speech is an allusion. That is why their Ideal city does not quotes the pre-war vision. It only bears resemblance. It is about future.

Margarita Czubukowa, in 2013 graduated from Vysokovsky Graduate School of Urbanism (National Research University Higher School of Economics, Russia, Moscow), in 2013-2015 participated in urban development projects ('KB Strelka', Russia, Moscow), in 2015 entered the faculty of Cultural Anthropology in European University at St. Petersburg. Research interests lie primarily in the area of urban anthropology, contact: mchubukova@eu.spb.ru

BETWEEN IDEAL AND REALITY (II)

Małgorzata Kubacka (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), *Placemaking in modern towns. The case of city community gardens*

The changes of modern cities (and, more and more frequently, towns) are rooted in the powerful processes of commercialization, globalization, and mediatization. Modern cities are seen as segmented, deindividualised or homogenized. These processes result in a rapid destruction of existing urban forms and upsetting the balance between spaces and places. They are also destroying the sense of identity of city inhabitants and the social bonds/ social networks between them. Modern towns are being changed not only by the top-down planning but also by many bottom-up initiatives framed by both formal organizations and non-formal groups of people. Changes in the functional structures of cities are noticed and discussed by architects, artists, social activists, academics, and by townsfolk. There are social ventures that aims at transforming towns' spaces and, implicit-

ly, relations between their inhabitants. Many of these ventures try to put into practice the psychogeographical concept of place as an emotional, psychological, and physiological engagement with the material world in cities: places are experienced kinesthetically, they are smelled, heard and felt. The concept of placemaking in modern towns might be illustrated by the city community gardens which have been being created in Poznan from 2013. City community gardens is a project formed together with the residents as part of Generator Malta during Malta Festival. City community gardens were researched (and, in some cases, also created) by a group of sociologists from Adam Mickiewicz University. In proposed presentation the problem of the possibility of placemaking in modern towns in the times of the space of flows (Castells) will be taken under consideration. The presentation focuses on the issues of (1) the development of community gardens, their ebbs and flows during and after Malta Festival, (2) its influence on integrating local community and (3) its influence on town landscape and (4) placemaking in the modern towns.

Małgorzata Kubacka, socjolog, doktorantka w Zakładzie Socjologii Życia Codziennego w Instytucie Socjologii na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Jej zainteresowania badawcze koncentrują się wokół socjologii emocji oraz mieszkalnictwa. Przygotowuje rozprawę doktorską poświęconą problematyce nudy. W 2017 r. ukażą się publikacje autorki m.in. w „Kulturze Współczesnej”, „Ruchu Prawniczym, Ekonomicznym i Socjologicznym”, „Przełądzie Socjologii Jakościowej” i „Stanie Rzeczy”. Uczestniczka wielu konferencji, współorganizatorka warsztatów metodologicznych w Fundacji Naukowej im. Floriana Znanickiego oraz IS UAM oraz członkini zespołu w kilku projektach badawczych; kontakt: kubacka1malgorzata@gmail.com

---

Ekaterina Tretyakova (The Russian Presidential Academy of National Economy and Public Administration in Moscow, Russia), *Public spaces in the city: the legacy of the past with a modern interpretation on the example of Chandigarh, India*

Rapid urbanization in developing countries leads to transformation of social relations, changing established behavior patterns of their residents. The aim of this study is analysis contemporary urban reality in cities, which were planned as “ideal” on the example of Indian city Chandigarh. Built in the middle of the twentieth century by Le Corbusier Chandigarh had one of the most developed infrastructures in India. This study analyzes how the urban objects, created more than half a century ago, are used and perceived today by the inhabitants of Chandigarh. The research is based on the results of the qualitative study conducted by using photo-interviews in Chandigarh in 2015. In-depth interviews were conducted with 11 inhabitants of age group 19-39, who have lived in the city for more than 5 years. All respondents are proud of infrastructure, environment and green areas in the city – which all were planned by Le Corbusier. On the other hand, points of attraction for young people in Chandigarh are mainly determined by the satisfaction of material needs, they satisfy their social needs by making short time contacts with sellers and passers-by and by movements in the city with family members or friends. Large green areas, planned like lungs of Chandigarh where people can spend their free time, are rarely visited by citizens (with the only exception of Sukhna Lake). Transformation of the urban space changes the meaning of places, for example main market loses its’ selling pattern and turns into a public square with cafes and performances. The main public place in the city is not an administrative square with symbol of Chandigarh “Open Hand” (which is closed now by government), but the city-mall. The role of malls is not only a market place, but identification of modernity and status of visitors. The study reveals that the heritage of Le Corbusier is not always used as it was planned initially. The main plan gave the base for development of the city, but the meaning of its patterns has changed. Transformation of the urban space in Chandigarh proceeds adjusted to with social and economic changes in the region.

Ekaterina Tretyakova, graduated at Moscow University and Technische Hochschule Nürnberg Georg Simon Ohm. Since 2016 researcher officer at Institute of Social Analysis and Forecasting, Russian Academy of National Economy and Public Administration (RANEPA), Russia. Earlier present Analyst at Experience lab «Aventica», Russia, Marketing Analyst at Bhaddal Institutes, India, Intern at Independent Institute for Social Policy; contact: rus-sia.tretyakovacatarina@gmail.com

---

dr Jaime Salazar Lagos (Chongqing University, China), *Chongqing, a Megalopolis Disconnected of its Rivers: Transition in Urban Evolution of a Waterfront, Comparison with European Cases*

Chongqing is located in southwest China and is becoming one of the most significant cities in the world. By 2030, Chongqing will have a global economic influence greater than cities like Tokyo (Oxford Economics 2016). Its territories and metropolitan-related areas have one of the biggest urban populations in the world (30 million), and are partitioned and shaped by two of the biggest and longest rivers on Earth, the Yangtze and Jialing Rivers; making it a megalopolis intersected by rivers. Historically, Chongqing City enjoyed fundamental connections with its rivers; however, current urban development of Chongqing City has lost effective integration of the riverbanks within the urban space and structural dynamics of the city. Therefore, there exists a critical lack urban space conjoined with the rivers, which diminishes the economic, tourist, and environmental development of Chongqing. As the research shows, the lack of connection with its geographical environment has generate disconnect with the international urban stage, creating a paradoxical situation where there is a massive city with growing global economic influence but little cultural influence and unremarkably global recognition. Some European cities such as: London, Paris or Warsaw have heavily invested in their relationship with their respective rivers. These cities feature well-known examples such as the Thames, Seine or Vistula Rivers which have unique cultural identities and value. Collected data demonstrated that the Chongqing urban zone, has only 11.5% with high-quality spatial urban-waterside connection. Comparing the results with the previously mentioned cities, its possible to note the differences. Those cities connect with their geography and take advantage of it, using it as leverage to create urban and economic value through their river's connection with the world. Finally the study review some strategies that will allow Chongqing to better connect with its rivers, reducing the various impacts of disconnect and urban transformation. These strategies are also intended to create a unique experience with Chongqing's rivers and geography that provides similar impact enjoyed by places such as London, Paris or Warsaw. This will facilitate the development of an urban cultural identity tied to its rivers and expand Chongqing's international cultural influence and geographic aesthetic.

dr Jaime Salazar Lagos, currently the general manager of A&E Seismic in China, a company that does urban design, architecture, and engineering projects all over the world. With more than 8 years of experience and study in architecture and urban planning, Jaime has worked in several projects in Latin America and Asia and is currently finishing his PhD thesis in urban design. He has been published in well-known international publications such as the GEER in the United States, which featured an article related to urban studies researching earthquake impact areas within urban design. His career has been mostly focused on urban design, city planning challenges such as sustainability, social participation, and improving neighborhoods and residential life; contact: jaimesalazarlagos@gmail.com

-----
Sabrina Kirschner (UniBW München, Germany), *São Paulo and its Water Problems: Origins - Measures – Consequences*

My paper mainly focusses on the origins of the urban water scarcity and pollution in Latin America's fastest growing metropolis, tracing them back to several interrelated phenomena that peaked during the 20th century, such as industrialization, the coffee boom and urbanization. It aims to explain the problematic status quo of water supply and sewerage systems in São Paulo and its Metropolitan Region, especially during the 1960s, comparing it with the benchmarks, e.g. those set in the Charter of Punta del Este and masterplans elaborated on behalf of Government of São Paulo that strived to improve the urban water supply and sewerage disposal. Based on archival sources, my paper also sheds light on first measures planned and undertaken during the 1960 by the city of São Paulo and its foreign project partners, embedding those measures in the development policy and global governance discourse, but also connecting them to the environment discourse, which emerged around the Stockholm Conference in 1972. Finally, the paper briefly evaluates the efficacy of the first measures and points to future implications.

Sabrina Kirschner, is a PhD student working at the Faculty of Social Sciences and Public Affairs of the UniBW in Munich, Germany. She is also a Research Fellow in the project "A Global History of Urban Development Policies since 1945" sponsored by the German Research Foundation (DFG). After studying History, Romance Studies and German Studies at the RWTH Aachen and the HHU Düsseldorf (Germany) and spending two summers abroad in Spain with scholarships of the German Academic Exchange Service (DAAD), Sabrina earned her State Exam and Diploma Degree in History and Spanish with a minor in Education & Philosophy from the RWTH Aachen. She was also awarded with the Springorum Denkmünze for graduating with distinction. Prior to beginning her PhD studies at the History Department, Sabrina worked several years as a High School teacher. Her current work focuses on the history of urban environmental management projects in the 1960s and 1970s. To collect research material for her

case studies on Air Pollution Management in Mexico City and Water Pollution Management in São Paulo, she recently spent three months in the US, doing research at some archives in DC (World Bank, PAHO and OAS) and New York (UN); contact: sabrina.kirschner@unibw.de

Azam Hasanabadi (University of Kurdistan, Iran), *Urban planning and gender justice with an emphasis on capabilities approach*

One of the values demanded by the urban planning is to achieve balance, equality and justice at all levels and stages of planning. While injustice and gender injustice in cities result in social breakdown and neglecting the half of population living in the cities. Therefore, urban planning should be able to provide appropriate suggestions and strategies through providing appropriate fields for gender equality in cities. In this case, the capability approach were presented by Amartia Sen and was completed by Martha Nussbaum, through attention to the women's inner freedom and power to achieve the proper exterior opportunities, and established an appropriate concept for gender equality. Hence, using this approach in urban planning can promote gender equality in the cities. The aim of this study is to explain the criteria to achieve fair programs for women in the cities. This study uses the library documents and studies for the review of theoretical approaches and uses descriptive analysis method to explain the necessary analysis. The research findings suggests that gender inequality in four levels of the cities can be identified: social inequality in status and resources, inequality in economic opportunities, inequality in physical environment and in the communication. With regard to the results obtained, urban planning can use the capability approach to answer the following inequalities: presenting extensive and diverse social opportunities in the cities which the women's selection among these opportunities is based on choice, not compulsion. The transition from income poverty to the capability poverty and enhancing women's ability by providing skills training and business spaces; Women's equality in accessing public services as city public spaces, city facilities and recreational and welfare facilities, etc; and increasing women's abilities to participate in the consultative and political communities to defend their own views and values. Based on these findings urban planning with the focus on women's abilities can provide gender equality in cities.

WŁADZA A OBYWATELE

Krzysztof Oliwa (Uniwersytet Jagielloński), *Jak Kraków wzbogacił się o 30 nowych dzielnic? Rozszerzenie granic miasta w 1941 roku*

Celem mojego wystąpienia na powyższej konferencji będzie przedstawienie kwestii rozszerzenia granic miasta Krakowa w 1941 roku decyzją ówczesnego Generalnego Gubernatora Dr Hansa Franka. Faktem który spowodował wybór takiego tematu to słabe opracowanie zagadnienia. Do dnia dzisiejszego sprawa rozszerzenia granic miasta Krakowa w czasie okupacji niemieckiej nie doczekała się dogłębnej analizy. Obok artykułu Aleksandra Litewki, zamieszczonego w 1984 roku na łamach Studiów Historycznych i wzmiankach na ten temat w ogólnych opracowaniach dotyczących historii Krakowa ciężko doszukać się szerszego opracowania tego problemu.

Przygotowując powyższe wystąpienie skupię się na trzech zasadniczych pytaniach badawczych. Jakie były faktyczne motywy rozszerzenia granic Krakowa w 1941 roku? Jaka była reakcja społeczności podmiejskich na fakt aneksji do Krakowa? Co zawierały umowy potwierdzające fakt poszerzenia miasta? Niezbędnym materiałem mającym za cel przygotowanie wystąpienia są archiwalia znajdujące się w krakowskim Archiwum Narodowym. Dokładniej chodzi tutaj o Akta Stadthauptmana Krakowskiego oraz Sprawozdanie Prezydenta Stołecznego Miasta Krakowa w sprawie terenów przyłączonych w 1941 roku. Innym cennym źródłem jest Dziennik Hansa Franka. Uzupełnieniem jest prasa krakowska z tego okresu, a szerzej Gonicz Krakowski i Krakauer Zeitung oraz opracowania dotyczące historii Krakowa w czasach II wojny światowej. Chciałbym aby mój referat spowodował szersze zainteresowanie kwestią rozszerzenia granic Krakowa z czasów okupacji będącego w cieniu Wielkiego Krakowa Juliusza Leo z lat 1910-1915. Oprócz tego ten referat ma spowodować szersze zainteresowanie tematem, gdyż jego problematykę chciałbym kontynuować na studiach doktoranckich.

Krzysztof Oliwa, od 2010 roku student historii na Uniwersytecie Jagiellońskim. Obszarem badawczym pracy magisterskiej jest Wielki Kraków 1910. W cieniu negocjacji, umów i realizacji pod kierunkiem Profesora Andrzeja Chwalby. Zainteresowania badawcze dotyczą historii XIX i XX wieku, historii Krakowa, przemianami urbanistycznymi miast w XIX i XX wieku. Trzykrotny laureat Wielkiego Studenckiego Testu wiedzy o Krakowie, zwycięzca edycji

2014 roku. Autor publikacji ukazanych na łamach studenckiego czasopisma Societas Historicorum na temat Przyłączenia Podgórze do Krakowa w 1915 roku i Wizycie Stanisława Augusta Poniatowskiego w Krakowie w 1787 roku; kontakt: krzysiek.kuba.oliwa@gmail.com

Patrycja Ziomek (Uniwersytet Wrocławski), *Miejskie zarządy uzdrowisk śląskich a tzw. kwestia żydowska w drugiej połowie lat 30. XX wieku*

Nowoczesny antysemityzm narodził się w uzdrowiskach pod koniec XIX w., ale dopiero jego rosnąca skala i radykalizacja takiej postawy wśród zarządców kurortów oraz właścicieli obiektów noclegowych czy gastronomicznych leżących na ich obszarze w pierwszych trzech dekadach XX stulecia, budowana m.in. w oparciu o poglądy głoszone przez Adolfa Hitlera, doprowadziła do w pełni legalnej dyskryminacji i marginalizacji żydowskich kuracjuszy po dojściu do władzy przez nazistów. Prowadzona z żelazną konsekwencją od momentu przejścia rządów przez NSDAP polityka dyskryminacji Żydów doprowadziła do usankcjonowania antysemityzmu również w uzdrowiskach, co oficjalnie można datować dosyć późno, bo dopiero na lipiec 1937 r. Ustawy norymberskie i instrukcje Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Rzeszy sprawiły, że kuracjuszy wyznania mojżeszowego jedynie warunkowo dopuszczano do korzystania z uzdrowiskowych środków leczniczych. Nie lepszy los był zresztą udziałem żydowskich mieszkańców kurortów, w tym m.in.: lekarzy, hotelarzy czy restauratorów, którzy byli rugowani z zawodów a ich mienie podlegało aryżacji. W śląskich Sudetach aż dwa ośrodki (Duszniki-Zdrój i Łądek-Zdrój) należały wyłącznie do organów miejskich. Na ich przykładzie chciałabym pokazać m.in.: jak od początku XX w. ewoluowały postawy antysemickie w uzdrowiskach będących własnościami miast, jak kształtowały się stosunki władza-Żydzi, właściciele hoteli/restauracji-Żydzi oraz pomiędzy samymi kuracjuszami. Pragnę również przedstawić katalog zadań należących do magistratów w ramach rozwiązywania tzw. kwestii żydowskiej.

Patrycja Ziomek, magister historii i administracji, doktorantka III roku w Zakładzie Historii Śląska Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego. Zatrudniona w Urzędzie Miejskim Wrocławia. Przygotowuje rozprawę doktorską na temat: „Prawne i organizacyjne aspekty działalności uzdrowisk rejencji wrocławskiej i legnickiej w XIX i pierwszej połowie XX w.”; kontakt: ziomekpatrycja@gmail.com

---

Natalia Kotrys (Uniwersytet Wrocławski), *Działalność Towarzystw Społecznych w walce z gruźlicą we Wrocławiu w latach 1919-1933 (wybrane przykłady)*

Praca ma celu przedstawienie działalności władz miasta na rzecz poprawy sytuacji zdrowotnej mieszkańców Wrocławia w latach 1919-1933, czyli w czasach Republiki Weimarskiej. Temat jest na tyle obszerny, że należało skupić się jedynie na jednym zagadnieniu, czyli gruźlicy. Porównując interesujący nas okres oraz lata poprzednie można zaobserwować niewielkie zmiany dotyczące kwestii zdrowotnych mieszkańców miasta. Ludzie nadal borykali się z niedożywieniem, nieodpowiednim stanem higieny mieszkań oraz przeludnieniem, co wpływało na pogłębiające się problemy zdrowotne wrocławian. Stan zdrowia ludności Wrocławia, nie tylko po zakończeniu wojny, ale i przed jej wybuchem, był nadal uzależniony, jak już wspomniano, w głównej mierze od warunków mieszkaniowych. Jedną z głównych przyczyn zgonów we Wrocławiu w okresie Republiki Weimarskiej była gruźlica i to właśnie na jej przykładzie zostanie przedstawiona działalność władz miasta, której celem była poprawa sytuacji zdrowotnej. Mimo że opisywana choroba miała ścisły związek z warunkami materialnymi, wyżywieniem i warunkami sanitarnymi, ze względu na sposób rozprzestrzeniania oraz warunki, w jakich może się rozwijać, do teraz określana jest jako choroba społeczna. Innymi schorzeniami często pojawiającymi się na terenie Dolnego Śląska, a także w opisywanym Wrocławiu, były: choroby serca, nowotwory, katar jelitowy czy drgawki. Reasumując, sytuacja zdrowotna wrocławian była skomplikowana. Mimo że w mieście funkcjonowało wiele szpitali, klinik oraz placówek medycznych, to ich liczba była niewystarczająca. Z tego powodu nie wszyscy chorzy do nich trafiali, ponieważ koszty leczenia w tych placówkach przewyższały możliwości finansowe pacjentów. Trudne warunki mieszkaniowe, niski poziom życia mieszkańców oraz brak wystarczającej pomocy ze strony służb medycznych sprawiał, że władze miasta nie były w stanie poradzić sobie z rosnącym problemem.

Natalia Kotrys, doktorantka Uniwersytetu Wrocławskiego, swoją pracę licencjacką poświęciła Irenie Krzywickiej i jej działalności literacko-społecznej w świetle epoki dwudziestolecia międzywojennego. Kolejno, w pracy magisterskiej w kręgu jej zainteresowań znalazło się zagadnienie problematyki gruźlicy jako choroby społecznej we Wrocławiu w okresie Republiki Weimarskiej (1919-1933). Aktualnie zajmuje się kwestią chorób społecznych ze szczególnym

uwzględnieniem rozwoju gruźlicy w Rzeczypospolitej w dwudziestoleciu międzywojennym; kontakt: n.kotrys@gmail.com

Krystyna Sitarz (Uniwersytet Śląski), *Procesy urbanizacyjne na Górnym Śląsku w pierwszej połowie XX wieku i ich wpływ na wzrost przestępczości*

Celem wystąpienia będzie omówienie problemów związanych ze wzrostem przestępczości na Górnym Śląsku w pierwszej połowie XX w. Wzrost ten był ściśle związany z rozwojem urbanizacji oraz z silnymi ruchami migracyjnymi. Ze względu na bliskość granicy dokonywane przestępstwa miały głównie charakter gospodarczy. Najważniejszym i najbardziej znaczącym kierunkiem polityki penitencjarnej na Śląsku było ujednoczenie prawa karnego w całym kraju. Kodeks Makarewicza miał ogromny wpływ na rozwój więziennictwa w Polsce. Społeczeństwo śląskie pomimo jednego z najwyższych odsetka przestępstw w kraju, nie było społeczeństwem najbardziej zdemoralizowanym. Więźniowie po odbyciu kary byli wyuczeni i przygotowani do podjęcia pracy, co dawało duże szanse powrotu na właściwą drogę życia.

Krystyna Sitarz, studentka pierwszego roku studiów doktoranckich na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach. Uczestniczka konferencji naukowej w Katowicach "Europa XX-XXI wieku. Społeczno-polityczne konsekwencje kryzysów", gdzie wygłosiła referat pt. "Wielki Kryzys gospodarczy i jego wpływ na politykę penitencjarną w województwie śląskim." Referat w chwili obecnej jest już po pozytywnych recenzjach, w druku; kontakt: ksitarz@amorki.pl

Saturday, 10 VI 2017

TOŻSAMOŚĆ SPOŁECZNOŚCI MIEJSKICH PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ

Ewelina Wanat (TU Chemnitz), *Lubań i jego „nowi” mieszkańcy. Konstrukcje tożsamościowe powojennego społeczeństwa*

Do 1945 roku Lubań (niem. Lauban in Schlesien) w większości zamieszkiwany był przez ludność niemiecką. Wynikiem zakończenia II wojny światowej był nie tylko nowy porządek geopolityczny w Europie, ale również masowe, wymuszone migracje. W latach 1944/1945-1948 w Lubaniu, który wszedł w granice państwa polskiego- po przesunięciu granic- miały miejsce procesy migracyjne. Dotychczasowi mieszkańcy z miasta uciekli lub zmuszeni zostało do wysiedlenia, a ich miejsce zajmowały grupy ludności napływowej, do których należeli: Polacy z centralnej Polski, Polacy ze wschodnich województw II RP, Polacy zamieszkujący pograniczny region Bukowiny, a także Grecy i Macedończycy. Współżycie tych grup ludności w obcym dla nich mieście, w obcym krajobrazie kulturowym, zapoczątkowało proces konstruowania lokalnego społeczeństwa. Każda z przybyłych grup, posiadała dane wyobrażenie o sobie, o innych grupach, z którymi miała styczność oraz o otaczającym je środowisku kulturowym. Prowadziło to często do konfliktów między grupami, ale i było próbą definiowania siebie i swojej pozycji w społeczeństwie. Celem pracy będzie analiza wyobrażeń i identyfikacji społecznych grup etnicznych i narodowych tworzących społeczeństwo powojennego Lubania. Zakres czasowy obejmuje lata 1944/1945-1948. Do analizy wykorzystane zostaną materiały archiwalne znajdujące się w zasobie Archiwum Państwowego we Wrocławiu, Oddział Bolesławiec oraz relacja świadków czasu, zebrane w latach 2013-2016.

Mgr Ewelina Wanat, absolwentka Instytutu Historii Katolickiego Uniwersytetu Jana Pawła II, doktorantka w Instytucie Historii Europejskiej TU Chemnitz. Temat dysertacji: „Polityka tożsamości kulturowej na polsko-czesko-niemieckim pograniczu po 1945 roku”. Zainteresowania badawcze: migracje, historia regionalna, miejsca pamięci, tożsamość; kontakt: wanat@hrz.tu-chemnitz.de

-----
Kamil Frączkiewicz (Uniwersytet Wrocławski), *Początek odbudowy miasta - Nysa w latach 1945-1947*

Rok 1945 to jedna z najważniejszych cezur w historii Śląska. Wtedy właśnie niemal cały obszar tego regionu - który wcześniej wchodził w skład Niemiec - został na mocy ustaleń Wielkiej Trójki częścią Polski. Nowa polska administracja stanęła przed zadaniem nie tylko odbudowania regionu z wojennych zniszczeń, szabru i powojennych demontaży przeprowadzanych przez Armię Czerwoną, ale także "kulturowego" i gospodarczego zespo-

lenia Śląska z resztą Polski. Tym procesom towarzyszyła bezprecedensowa wymiana ludności polegająca na wysiedleniu Niemców i zasiedleniu regionu przez przybywających z dawnych Kresów Wschodnich RP i Polski centralnej Polaków. Śląsk był najlepiej zurbanizowaną częścią powojennej Polski. Pomimo zniszczeń wojennych przedstawiał spory potencjał gospodarczy. Nysa była jednym z wielu miast na przykładzie których możemy owe procesy prześledzić. Przed wojną liczyła ona ok 35 tys. mieszkańców, z których do kapitulacji miasta wiosną 1945 r. dotrwał ledwie ułamek. Nowa polska administracja rozpoczęła pracę w maju 1945 r. Do jej zadań należało nie tylko tworzenie urzędów, szkół, szpitali czy koordynowanie wysiedlania ludności niemieckiej i osiedlania polskiej, ale także zapewnienie podstaw ekonomicznego bytu mieszkańców miasta. Nysa została stolicą powiatu wchodzącego w skład województwa śląskiego. Obok odbudowy z wojennych zniszczeń, należało rozpocząć proces budowy lokalnego patriotyzmu i poczucia "piastowskości" miasta, co miało wpłynąć na świadomość jego nowych mieszkańców. Za pomocą różnego rodzaju imprez i świąt (jak np. rocznica bitwy pod Grunwaldem), starano się snuć narrację o powrocie "Polski na Zachód". Zmasowana akcja propagandowa wykorzystująca elementy patriotyczne była zresztą zjawiskiem stałym i obecna była cały czas w życiu mieszkańców miasta. Na powojenną odbudowę cieniem kładł się problem przestępczości obejmujący kradzieże, rozboje a nawet zabójstwa. Obciążają one nie tylko ludność polską, ale także żołnierzy sowieckich. Nie ustały także grabieże mienia, które systematycznie przeprowadzała Armia Czerwona nie zważając na protesty ze strony polskiej administracji. Pomimo powojennych trudności i deficytu bezpieczeństwa pierwsze dwa lata przyniosły wymierne sukcesy w postaci odbudowania podstawowych elementów życia miejskiego w wymiarze gospodarczym, infrastrukturalnym i kulturalnym. Podstawowym źródłem jakie wykorzystuje autor są dokumenty m.in. Starostwa Powiatowego w Nysie, które znajdują się w Archiwum Państwowym w Opolu.

Kamil Frączkiewicz, doktorant w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego. Zajmuje się historią Niemiec i Rosji oraz ruchów lewicowych. W 2016 r. obronił w IH UWR pracę magisterską pod tytułem "Działalność propagandowa Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Partii Robotniczej we Wrocławiu w latach 1945 -1948". Stypendysta Deutsche Nationalstiftung. W latach 2014 i 2015 członek jury Studenckiej Nagrody za Najlepszy Reportaż Literacki im. Ryszarda Kapuścińskiego; kontakt: kamil.fraczkiewicz@onet.pl

-----
Anna Badowicz (Uniwersytet Wrocławski), *Armia Czerwona/Radziecka w przestrzeni publicznej Wrocławia w latach 1945-1956*

Obecność Armii Czerwonej na Dolnym Śląsku była widoczna w wielu dziedzinach życia społecznego. Celem niniejszego referatu jest przedstawienie działalności Armii Radzieckiej w przestrzeni publicznej Wrocławia od końca II wojny światowej do roku 1956, ze szczególnym uwzględnieniem tzw. miejsc pamięci: pomników, monumentów, cmentarzy "bohaterskich żołnierzy Armii Radzieckiej". W tą tematykę wpisuje się również życie codzienne mieszkańców Wrocławia, próby propagandowe mające na celu ukazanie wojsk ZSRR jako wschodnich przyjaciół. Próbami kreowania pozytywnego wizerunku były wszelkiego rodzaju pogadanki pracownicze, jubileusze, rajdy "ku czci" a nawet turystyka. W badaniach zostały uwzględnione zasoby m.in. Archiwum Akt Nowych w Warszawie, Archiwum Państwowego we Wrocławiu, materiały prasowe. W wyniku analizy powstał złożony obraz działań propagandowych radzieckich żołnierzy względem społeczności Wrocławia i Dolnego Śląska.

Anna Badowicz, doktorantka Wydziału Nauk Historycznych i Pedagogicznych Uniwersytetu Wrocławskiego. Współpracownik Wrocławskiego Towarzystwa Miłośników Historii. Referentka na konferencjach krajowych i zagranicznych. W swoich badaniach zajmuje się działalnością propagandową Armii Radzieckiej na Dolnym Śląsku po 1945 roku oraz historią życia codziennego Polski przedwojennej; kontakt: anbadowicz@gmail.com

-----
Milena Stettner (Politechnika Wrocławska), *Przemiany gospodarczo-społeczne i przeobrażenie przestrzeni miejskiej wpływające na jakość życia mieszkańców w wybranych małych miastach Dolnego Śląska*

Badanie warunków i jakości życia w wybranych miastach do 10 tys. mieszkańców w województwie dolnośląskim na podstawie badań ankietowych. Małe miasta wybrano dzięki delimitacji obszaru badań (do wstępnej analizy wzięto wszystkie małe miasta do 10 tys. mieszkańców – 54) wg przyjętych wskaźników ilościowych dotyczących demografii: stan ludności, ruchy migracyjne, przyrost naturalny; dotyczących stanu zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej: dostępność do sieci wodociągowej, łazienki i centralnego ogrzewania w mieszkaniach oraz analizy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa dolnośląskiego pod kątem kierunków rozwoju danego małego miasta. Badanie jakości życia wykonano za pomocą analiz społecznych oraz

szczegółowej inwentaryzacji terenu. Warunki zaspokojenia podstawowych potrzeb mieszkańców w mieście oraz występujące problemy wymagające natychmiastowego rozwiązania to główne elementy ankiety, które zostaną zdefiniowane przez mieszkańców małych miast. Przemiany gospodarcze w zakresie tworzenia miejsc spotkań, przeznaczenia terenów pod inwestycje, czy wspieranie lokalnych przedsiębiorców to bardzo ważne elementy rozwoju gospodarki małego miasta. Natomiast poprawa stanu dróg, infrastruktury technicznej zasobów mieszkaniowych, czy estetyki miasta znacząco wpływa na komfort życia mieszkańców. Dopełniając, rozwój gospodarki i poprawę w zakresie ładu przestrzennego miasta, zwiększeniem tożsamości mieszkańców do własnej przestrzeni można uzyskać optymalne środowisko "idealnego miasteczka" zadowolonych z życia mieszkańców. Przeprowadzone badanie społeczne pokazuje najważniejsze kwestie i chronologię podejmowania działań do uzyskania zrównoważonego rozwoju miasteczka, a także poziom zadowolenia mieszkańców z własnej przestrzeni i wskazanie jej niedoskonałości.

Milena Stettner, doktorantka Wydziału Architektury Politechniki Wrocławskiej w Katedrze Urbanistyki i Procesów Osadniczych. Od 2014 r. pisze pracę doktorską: "Kierunki przekształceń urbanistycznych zasobów mieszkaniowych w śródmieściach małych miast (do 10 tys. mieszkańców) na przykładzie województwa dolnośląskiego." Magister inżynier Gospodarki Przestrzennej Politechniki Wrocławskiej. Inżynier Geodezji i Kartografii ze specjalnością Geodezja i Gospodarka Nieruchomościami Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu. Laureatka ogólnopolskiego konkursu dla studentów i młodych pracowników nauki na prace naukowo-badawcze dotyczące rewitalizacji terenów zdegradowanych w roku 2013 (nagroda dodatkowa w kategorii projektowo-planistycznej) i w 2014 (nagroda główna w kategorii społecznej). Autorka licznych artykułów naukowych w branżowych czasopismach z zakresu architektury i urbanistyki. Zainteresowania naukowe związane są z zagadnieniami rewitalizacji i struktury urbanistycznej małych miast oraz ich przekształceń. Pozostałe hobby: narciarstwo biegowe, literatura kryminalna i muzyka; kontakt: milena.stettner@gmail.com

-----
Jan Antoni Burek (European University Institute), *Od company town do miasta socjalistycznego. Konsolidacja władzy komunistycznej w Żyrardowie, 1945-1951.*

Company town to pojęcie oznaczające miasto częściowo lub w pełni zbudowane, posiadane i zarządzane przez firmę będącą w nim jednocześnie największym pracodawcą. Jest to termin któremu brak odpowiednika w polskiej literaturze, polskie company towns najczęściej traktowane są jako jednostkowe fenomeny. W literaturze anglojęzycznej dobrze przebadany jest temat sowieckich company towns, zainteresowanie rzadko budził natomiast proces transformacji kapitalistycznych company towns w miasta socjalistyczne. W prezentowanym referacie zamierzam pokazać jak obecność systemu company town wpłynęła na proces wprowadzania władzy komunistycznej w Żyrardowie po 1945 roku i jak wprowadzenie tej władzy wpłynęło na miasto. W momencie wkroczenia Armii Czerwonej do Żyrardowa 16 stycznia 1945 roku w posiadaniu Zakładów Żyrardowskich, największego przedsiębiorstwa w mieście, pozostawała większość domów, ulic i całej infrastruktury socjalnej (szkoły, szpital, parki, przedszkole etc.) miasta. Władza komunistyczna w mieście nie została naturalnie ustanowiona z dnia na dzień. Przez pierwsze kilka lat po wojnie lokalne komitety PPR i PPS, Miejska Rada Narodowa, UBP, milicja, Zakłady Żyrardowskie i ich robotnicy negocjowali zakres władzy i posiadania w mieście. Obecność systemu company town znacząco tę walkę zaostrzyła i wydłużyła. Przemocny wpływ Zakładów na miasto paradoksalnie wzmocnił znaczenie oddolnego ruchu robotniczego oraz antykomunistycznego skrzydła PPS które posiadało znaczne wpływy wśród robotnic i robotników fabryki. Dodatkowo dyrektor Zakładów nie zamierzał godzić się na oddanie władzy w ręce instancji partyjnych i samorządowych zwiększając i tak już silne napięcia w obozie komunistycznym. W celu konsolidacji władzy w mieście PPR (a następnie PZPR) zmuszone było zdekonstruować cały system company town. Gdy proces przejmowania pełni władzy w mieście przez partię komunistyczną zakończył się w 1951 roku Żyrardów nie był już company town. Tradycyjny układ miasta został zaburzony przez nowe inwestycje powstające z dala od historycznego serca miasta – fabryki. Zakłady Żyrardowskie najpierw straciły większość posiadanej infrastruktury społecznej, a następnie zostały podzielone na mniejsze firmy. Referat oparty jest na źródłach pochodzących z Archiwum Państwowego w Warszawie Oddział w Grodzisku Mazowieckich oraz Archiwum Państwowego w Warszawie.

Jan Antoni Burek, doktorant w European University Institute we Florencji. W 2014 otrzymał tytuł magistra historii Uniwersytetu Warszawskiego. Obecnie pracuje nad rozprawą doktorską pod roboczym tytułem "Continuities and ruptures in the history of a Central European company town. Ethnicity, gender, religion and working-class struggles in Żyrardów, Poland". Jego główne pola zainteresowań to: historia pracy/historia robotnicza, studia nad pamięcią oraz przecięcia antropologii i historii; kontakt: jan.burek@eui.eu

ROUND TABLE

„BORYKAJĄC SIĘ” Z WOLNOŚCIĄ. PRZEMIANY EKONOMICZNE, SPOŁECZNE I MENTALNOŚCIOWE WE WROCŁAWIU W OKRESIE TRANSFORMACJI USTROJOWEJ 1980-1989

Z WARSZTATU BADACZA *URBAN STUDIES*

Adam Górski (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach), *Spółeczny obraz miasta - rzeczywistość modelu czy model rzeczywistości?*

W badaniach nad przestrzenią miejską, coraz więcej uwagi skupione jest wokół jej użytkowników. W sferze zainteresowań badawczych pojawiają się kwestie już nie tylko wartościowania i stygmatyzacji przestrzeni, ale także funkcjonowania jednostek oraz podnoszone są kwestie poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców w kontekście występowania sąsiedztwa. Współczesne miasto (wraz ze strefą funkcjonalną) stanowi złożoną strukturę (system) powiązań pomiędzy samą przestrzenią (tkanką miejską), jej wartością ekonomiczną ale także wartością społeczną i indywidualną. Tak ujęte miasto staje się wielowymiarową płaszczyzną badań, gdzie pominięcie jakiegokolwiek aspektu, może wpłynąć na wyniki badań. Pojęcie społecznego obrazu miasta, stworzone przez Lyncha (1960), pozwala na pełniejsze badanie zależności pomiędzy przestrzenią a jej użytkownikami. Zwrócenie uwagi na podobieństwa występujące pomiędzy indywidualnym wartościowaniem przestrzeni, a tym samym łączenie indywidualnych obrazów miasta, w określone zbiorowości miejskie, pozwala na pełniejszą analizę wszystkich interesariuszy przestrzeni. Analizując zbiorowości miejskie, które w podobny sposób wartościują (stygmatyzują) przestrzeń miejską i poszukiwanie innych cech wspólnych charakteryzujących daną zbiorowość pozwala na pełniejsze poznanie współczesnego funkcjonowania miasta w kontekście jego użytkowników. Jednak tempo zmian nie tylko przestrzennych (suburbanizacja), ale także zmian społecznych (społeczeństwo sieciowe), powoduje, iż pojawia się fundamentalne pytanie o współczesne miasto i metody jego badania. Czy stworzone metody i narzędzia, w pełni obrazują rzeczywistość miasta czy jest to tylko i wyłącznie odwzorowanie niepełnej jego części? Czy możliwe staje się wyróżnienie wszystkich interesariuszy przestrzeni i gdzie znajdują się granice miasta? Współczesne miasta nie są płaszczyzną trójwymiarową, przyjmują bardziej postać geometrii fraktali, gdzie stopień złożoności struktury zależy od punktu odniesienia. Tym samym poznanie nawet małego wycinka przestrzeni miejskiej, pozwala na próby stworzenia obrazu całości, w którym to jednostka (zbiorowości) stanowi punkt odniesienia. Społeczny obraz miasta tworząc pewien model funkcjonowania jednostek pozwala na poznanie samego modelu i jego weryfikację. Tym samym stworzenie obrazu miasta, staje się niezbędnym etapem, w poszukiwaniach pełniejszego zrozumienia zjawisk i czynników, które wpływają na funkcjonowanie jednostek w przestrzeni miejskiej. I choć społeczny obraz miasta może stanowić rzeczywistość modelu a nie model rzeczywistości, stanowi istotny element w poszukiwaniach metod i narzędzi, które pełniej będą mogły badać współczesną przestrzeń miejską.

Adam Górski, magister geografii i gospodarki przestrzennej doktorant w Zakładzie Badań Regionalnych i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii UJK Kielce zainteresowania badawcze: wartościowanie przestrzeni miejskiej, funkcjonowanie jednostek w mieście, problemy delimitacji obszarów miejskich; kontakt: gorski.adam.sebastian@gmail.com

-----
Anna Zalewska (Uniwersytet Warszawski), *Miasto jako labirynt. Symboliczna interpretacja przestrzeni na przykładzie dzielnicy Tepito w Meksyku, Warszawa*

Przestrzeń ujęta w kategoriach antropologicznych, jak to proponuje np. Mircea Eliade lub Michel de Certeau, ukazuje zależności między uniwersum symbolicznym a organizacją terenu. Doskonały przykład tej relacji stanowi dzielnica Tepito w Meksyku, która jest uważana za jedną z najbardziej niebezpiecznych w mieście. Wykluczenie społeczne mieszkańców Tepito (uprzedzenia, brak kontroli ze strony władz, handel nielegalnymi towarami) odbija się na przestrzeni, która jawi się jako labirynt - trzeba wiedzieć jak przemierzać ulice, trudno trafić do wejścia do metra, zastawionego przez stoiska handlowe. Tepito jest więc swoistym orbis exterior, po którym ludzie z zewnątrz nie wiedzą jak się poruszać. Zarazem jednak dla owych „obcych” to mieszkańcy Tepi-

to są zagrażającymi innymi, natomiast sama dzielnica stanowi terra incognita, bowiem nawet nie wiadomo dokładnie jakie są jej granice (obecnie Tepito nazywa się praktycznie całe centrum historyczne Miasta Meksyk). Referat ma na celu przedstawienie Tepito jako podziemia (w sensie dosłownym – underground, handel pirackimi płytami itp. - i w przenośni jako świata podziemnego) w duchu antropologicznej interpretacji przestrzeni na bazie badań terenowych przeprowadzonych przez autorkę.

Anna Zalewska, antropolog, przygotowuje doktorat w Instytucie Kultury Polskiej i Centrum Studiów Latinoamerykańskich na Uniwersytecie Warszawskim na temat kultu Santa Muerte w Meksyku, gdzie w 2016 roku przeprowadzała badania terenowe. Zajmuje się badaniem mitów, symboli, religii, kulturą popularną. Publikowała m.in. w "Kulturze i historii", "Kontekstach Kultury" i "Literaturoznawstwie"; kontakt: wywijanna@gmail.com

---

dr Justyna Pilarska (Uniwersytet Wrocławski), *Balkański tygiel? Sarajewo jako przestrzeń międzykulturowego dialogu*

W ramach prowadzonej refleksji zostanie dokonana analiza topograficzna i antropologiczna Sarajewa, stolicy wielowyznaniowej i pełnej kulturowych napięć Bośni i Hercegowiny. Poprzez odczytanie sposobu użytkowania przestrzeni publicznej w ramach teorii elementów kompozycji urbanistycznej według Kazimierza Wejcherta, analizie poddane zostanie sposób użytkowania miejsc „sacrum” i „profanum” dla różnych grup etniczno-wyznaniowych, punktu ich styku, a także napięć. Poprzez metodę antropologii wizualnej odczytaniu poddane będzie również zjawisko komunikacji międzykulturowej na pograniczach, dokonującej się w przestrzeni miejskiej na co dzień. Za sprawą refleksji nad materialnym i interpersonalnym wymiarem funkcjonowania miasta (Sarajewa), możliwe będzie ukazanie jak miejsce wpływa na tożsamość swoich członków, ich międzykulturowe postawy oraz kody komunikacyjne w kulturowo zróżnicowanej rzeczywistości.

dr Justyna Pilarska, doktor nauk społecznych w zakresie pedagogiki, specjalizacja w pedagogice międzykulturowej. Pracuje w Zakładzie Pedagogiki Międzykulturowej i Badań nad Wsparciem Społecznym w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego Od 2001 roku prowadzi badania terenowe w Bośni i Hercegowinie, koncentrując się na tożsamości wielowymiarowej, islamie bośniackim, komunikacji międzykulturowej, bośniackich zagadnieniach społeczno-kulturowych oraz wpływu przestrzeni na tożsamość w warunkach zróżnicowania kulturowego. W swoich projektach badawczych stosuje jakościowe metody, z naciskiem na indygeniczne strategie uprawomocniające społeczność badaną we (współ)tworzeniu wiedzy na temat idiograficznych fenomenów społeczno-kulturowych. Jest autorką ponad 30 artykułów w języku polskim i angielskim, włączając w to autorską monografię i monografię współautorską w języku angielskim. Studiowała orientalistykę, jest tłumaczem języka angielskiego; kontakt: justyna.pilarska@uwr.edu.pl

---

dr Paweł Kubicki (Uniwersytet Jagielloński), *Polska kwestia miejska z perspektywy długiego trwania*

Referat poświęcony będzie polskiej kwestii miejskiej z perspektywy długiego trwania. Miejskość rozumiana jest tu zbiór postaw i wartości charakterystycznych dla miejskiej cywilizacji Zachodu, do którego zalicza się w szczególności: pluralizm, samorządność, obywatelskość, innowacyjność i refleksyjność. Te postawy i wartości mogły ukształtować się tylko dzięki dialektycznej zależności miasta i cywilizacji Zachodu. Na przestrzeni tysiąca lat Polska w różnym zakresie partycypowała w najważniejszych procesach rozwoju cywilizacji Zachodu, przy czym kluczowe znaczenia w tych relacjach miała kwestia miejska. Od zarania swojej państwowości, między innymi dzięki lokacji miast na prawie niemiecki, Polska rozwijała się w ścisłej symbiozie z europejskimi wzorami gospodarczymi, politycznymi i społecznymi- kulturowymi. W kolejnych wiekach, głównie skutkiem dominacji szlachty na polu ekonomicznym, politycznym i społeczno-kulturowym, miejskość była wypychana na coraz głębsze peryferia. Kluczowym jednak okresem dla polskiej kwestii miejskiej, który szczegółowo analizować będę w referencie, była epoka modernizmu. W Europie Zachodniej epoka ta charakteryzowała się triumfem mieszczaństwa i największym w historii rozwojem miast. W Polsce z uwagi na cztery czynniki przybrała ona odmienne znaczenie. (1) Brak własnego państwa. Polska, pozbawiona własnego państwa, nie posiadała najważniejszego czynnika miastotwórczego. (2) Obcość miasta. Jednym ze skutków zaborów był silny resentyment wobec bardziej nowoczesnego, mieszczańskiego Zachodu, co prowadziło do tworzenia się stereotypów obcości miast i mieszczaństwa. (3) Narracje anty-miejskie. Kluczową rolę w kształtowaniu dominujących narracji odgrywała inteligencja wywodząca się ze spauperyzowanej szlachty, i to ona w zasadniczy sposób przyczyniła się do zdefiniowania pozycji miasta i miejskości w polskim systemie wartości. (4) Ruralizacja miast.

Skutki drugiej wojny światowej, która zniszczyła materialną i społeczno-kulturową tkankę polskich miast, zdeterminowały charakter polskiej kwestii miejskiej w drugiej połowie dwudziestego wieku. Odbudowa miast i opóźniona industrializacja, dokonująca się podług założeń ideologii komunistycznej, przy jednoczesnym braku tradycyjnych wzorów miejskości, przyczyniła się do zjawiska ruralizacji miast. Jednym ze skutków tego była tzw. próżnia socjologiczna, która nie stwarzała warunków do rozwoju miejskości. W ostatnich latach możemy obserwować zmianę dotyczącą pozycji miasta i miejskości w polskim systemie wartości. Skutkiem tej sieciowej wymiany jest dyfuzja wzorów kulturowych sprawiająca, że polskie społeczeństwo nabywa cech miejskich, potrzebuje zatem nowych miejskich narracji, które z uwagi na zaszczości historyczne, muszą być dziś „wynajdywane”.

dr Paweł Kubicki, socjolog i antropolog kultury, adiunkt w Instytucie Europeistyki UJ. Autor wielu publikacji poświęconych kwestiom miejskim, między innymi: "Miasto w sieci znaczeń. Kraków i jego tożsamości" (2010), "Nowi mieszkańcy w nowej Polsce" (2011), "Wynajdywanie miejskości. Polska kwestia miejska z perspektywy długiego trwania" (2016); kontakt: pawel.kubicki@uj.edu.pl

-----
dr Brygida Smolka – Franke (Politechnika Śląska), *Od miasta przemysłowego do miasta metropolitarne*

Procesy przemian zachodzących we współczesnych społeczeństwach ponowoczesnych znajdują także swoje odzwierciedlenie w przestrzeni społecznej i fizycznej miasta. Współczesne miasto staje się w skali mikro areną wydarzeń obrazujących zmiany społeczne i gospodarcze zachodzące w globalizującym się świecie, ale jednocześnie coraz częściej atutem miast staje się ich wyjątkowość, oryginalność, szczególnie "duch miejsca", który sprawia, że niektóre miasta zaczynają żyć własnym rytmem, tworząc specyficzną, sobie tylko właściwą atmosferę i "magię miejsca", która przyciąga do o nich ludzi. Przedmiotem referatu będzie ukazanie owych przemian na przykładzie procesów społeczno-kulturowych intensywnie zachodzących w ostatnich latach w przestrzeni miast, które swój dotychczasowy rozwój wiązały głównie z pełnieniem funkcji przemysłowych. Przemiany gospodarcze i społeczne zachodzące w miastach przemysłowych wymogły poszukiwanie przez nie nowej, alternatywnej drogi rozwoju, wpisującej się w potrzeby i oczekiwania społeczeństw ponowoczesnych. Formy i efekty tychże przemian również zaprezentowane zostaną w referacie.

dr Brygida Smolka-Franke, socjolog miasta i kultury, adiunkt w Katedrze Stosowanych Nauk Społecznych Politechniki Śląskiej; obszar zainteresowań: przemiany społeczno-kulturowe zachodzące w obszarach miast regionu górnośląskiego; kontakt: brygida.smolka-franke@polsl.pl